

## **СТАНОВИЩЕ**

**от проф. д-р Силвия Трифонова Трифонова-Праматарова,**

**Университет за национално и световно стопанство (УНСС), София**

**на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките”**

**в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки**

**Професионално направление 3.8. Икономика**

**Автор: д-р Йоланта Олшевска**

**Тема: „Финансова безопасност в Република Полша (2015-2022)”**

### **1. Общо описание на представените материали**

Със заповед № 107 от 01.03.2023 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси (ВУЗФ) проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Финансова безопасност в Република Полша (2015-2022)” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е д-р Йоланта Олшевска – кандидат към катедра „Финанси“ на ВУЗФ.

Материалите, представени от ВУЗФ, включват всички необходими документи за процедурата, а именно: автобиография на английски език, копие на дипломата за придобита образователно-квалификационна степен „доктор”, дисертационен труд на руски език, автореферат на руски език, автореферат на български език, списък на публикации и резюмета, справка за изпълнение на националните минимални изисквания за придобиване на научна степен „доктор на науките” по професионално направление 3.8. Икономика, заповед за научно жури, презентация на д-р Йоланта Олшевска, справка на приносите на руски език.

В автореферата кандидатката е приложила общо 30 публикации, а в списъка с резюмета на публикации – са посочени резюмета на 24 публикации. В автореферата са посочени 3 монографии, 3 научни редакции, 2 публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – съответно 1 в Scopus и 1 в Web of Science, 5 публикации в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове и 15 публикувани раздели в колективни монографии.

## **2. Кратки биографични данни за кандидата**

Йоланта Олшевска има образователна и научна степен „доктор“ по политически науки от Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Faculty of Political Science, Полша от 2010 г. Темата на дисертационния ѝ труд е „Съюзът на демократичната левица в изборите в Подкарпатие (1990-2007)“. Тя завършва магистърска степен по политически науки в Pedagogical Academy Commission of National Education in Krakow, Faculty of Humanities, през 2005 г., и бакалавърска степен по същата специалност в University of Social and Economic Sciences in Tyczyn Faculty of Humanities, през 2003 г.

От 2017 г. Йоланта Олшевска работи като асистент в Rzeszów University of Technology position, първоначално в Department of Security Science, по-късно в Department of Project Management and Policy, а сега в Department of Marketing. От 2013 г. до 2016 г. тя е декан на Jasło Faculty of the Humanities and Economics Academy in Łódź, от 2020 г. до 2022 г. – съдебен заседател в Окръжния съд на Жешов, а от 2020 г. досега – вицепрезидент на Polish Teachers' Union at the Rzeszów University of Technology. Тя има много допълнителни обучения и квалификации.

## **3. Характеристика и оценка на дисертационния труд**

Дисертационният труд на д-р Йоланта Олшевска е с общ обем от 251 страници. Структуриран е в увод, пет основни раздела, подраздели, заключение, библиография, списък на фигурите, списък на таблиците и списък на графиките. Представени са 9 таблици, 10 фигури и 98 графики. Списъкът с информационни източници включва 156 литературни източника.

**Основната цел на изследването** е да се анализира нивото на финансова сигурност в Полша на фона на бързите икономически промени в страната през периода 2015-2022 г. Авторката е формулирала 6 конкретни задачи на изследването. В увода на труда обаче не са посочени изследователска теза, обект и предмет на изследването.

Приложените методи на научно изследване са: метод на индукция и дедукция, метод на анализ и синтез, сравнителен анализ, емпиричен анализ, дескриптивен анализ, факторен анализ, desk анализ, графичен и табличен анализ, критичен анализ.

Първият раздел на труда е посветен на същността на финансовата сигурност. В заглавието на този раздел се говори за финансова безопасност, а в текста – основно за финансова сигурност, като не става ясно дали се влага едно и също значение в двете понятия. Направена е типология на заплахите за финансовата сигурност и са изследвани 6 фактора, влияещи върху нивото на финансова сигурност в Полша – търсене и производство, инвестиции, публични финанси, международна търговия, финансово състояние на предприятията и парично-кредитна политика и пазари на активи. Вторият раздел на труда е посветен на мрежата за финансова сигурност и надзора на финансови инструменти в Полша. По принцип преводът в автореферата е неточен. На български език не се

казва надзор на финансови инструменти. Явно се има предвид надзор на търговията с финансови инструменти. Тук се разглежда политиката на Националната банка на Полша, Комисията за финансов надзор, Министерство на финансите, Комитет за финансова стабилност и Банков гаранционен фонд. В третия раздел е направен анализ на дейността на държавните институции за гарантиране на сигурността на финансовия сектор в Полша. По-конкретно, в следващия раздел на труда се разглежда дейността на Комисията за финансов надзор спрямо субектите на финансовия пазар в Полша. Тук се засягат такива важни въпроси като ефектите от присъединяването на Полша към ЕС за финансовия сектор и позицията на Полша на фона на страните от ЕС по такива показатели като валутните курсове на еврото спрямо националните валути, ефективните обменни курсове в страната, внос и износ, цените на хранителните продукти, нивото на работната заплата, темпа на инфлация, цените на енергията и пазара на жилища. В последния раздел, който в обем на едва 13 страници, е разгледана законодателната дейност, в т.ч. изпълнението на разпоредбите на директивите на ЕС от Министерството на финансите, както и издаването на постановления на Комисията за финансов надзор.

#### **4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката**

В справката на приносите, която е на руски език, са посочени три научни и два научно-приложни приноси на дисертационния труд на д-р Йоланта Олшевска. След превод от моя страна от руски на български език на тази справка установих, че в справката са посочени главно резултати от научното изследване с теоретичен и с приложен характер. Така че не съм съгласна с повечето от формулираните приноси на кандидатката, защото на практика те са само резултати от изследването.

Според мен могат да се открият следните **два научно-приложни приноси на дисертационния труд** на кандидатката:

(1) Извършен анализ на ефектите от членството на Полша в ЕС за финансовата сигурност на страната, с акцент на влиянието върху формирането на финансовата политика на страната, с извеждане на извода, че поради честото пренебрегване от страна на правителството на принципите, директивите и препоръките на ЕС, финансовата сигурност на Полша е подкопана в продължение на много години.

(2) Идентифициране и систематизиране на основните негативни фактори, влияещи върху финансовата сигурност в Полша през 2022 г. въз основа на направен дескриптивен и емпиричен анализ, сред които се открояват отслабване на валутата, нарастваща инфлация, нарастващи лихвени проценти, повишаващи се цени на жилищата, рязко увеличение на цените на храните и енергията.

## **5. Преценка на публикациите по дисертационния труд**

В автореферата кандидатката е приложила общо 30 публикации, а в списъка с резюмета на публикации – са посочени резюмета на 24 публикации. В автореферата са посочени 3 монографии, 3 научни редакции, 2 публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – съответно 1 в Scopus и 1 в Web of Science, 5 публикации в неореферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове и 15 публикувани раздели в колективни монографии.

## **6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания**

От представената Справка за изпълнение на минималните национални изисквания за присъждане на научната степен „доктор на науките” в професионалното направление 3.8. Икономика, която кандидатката д-р Йоланта Олшевска е приложила, е видно, че е налице преизпълнение на тези изисквания.

## **7. Автореферат**

Съдържанието и качеството на автореферата отразява основните резултати, постигнати в дисертационния труд на кандидатката. Но преводът на български език на автореферата не е никак добър. Дори заглавието на дисертационния труд не е преведено правилно. Има неясни и неразбираеми фрази, изречения и абзаци.

## **8. Критични забележки и препоръки**

Критичните ми бележки и препоръки към представения дисертационен труд на д-р Йоланта Олшевска са следните:

- В увода на труда не са посочени изследователска теза, обект и предмет на изследването.
- Небалансирана структура на дисертационния труд, недостатъчно високо ниво на задълбоченост. Необходимост от повече аргументация на доста изложени тези и постановки.
- Не съм съгласна с повечето от формулираните приноси на кандидатката, защото на практика те са само резултати от изследването.
- Предвид на факта, че дисертационният труд е на руски език, много бе затруднено изготвянето на становището.
- Преводът на български език на автореферата не е никак добър. Дори заглавието на дисертационния труд не е преведено правилно. Има неясни и неразбираеми фрази, изречения и абзаци.
- Непредставени резюмета на всички 30 публикации, посочени в автореферата на труда, а само на 24 публикации, неизвестно защо.

### **Към кандидатката имам 2 въпроса по време на защитата:**

1. Еднакво съдържание ли се влага в термините “финансова безопасност” и “финансова сигурност”, защото те не са еднакви? Каква е разликата между двете понятия, защото никъде това не е обяснено в труда?
2. Каква по характер е паричната политика на Националната банка на Полша през последните години, кои са целите и инструментите ѝ, и до каква степен централната банка на Полша е независима от правителството на страната?

### **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

Дисертационният труд на Йоланта Олшевска съдържа научно-приложни приноси и **отговаря** на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Поради гореизложеното, давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научна степен „доктор на науките“** на Йоланта Олшевска в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика.

11.04.2023 г.

Рецензент:

(проф. д-р Силвия Трифонова-Праматарова)